

YEREL GAZETELERİN ÇALIŞAN SAYISI ve NİTELİĞİ BAĞLAMINDA: HATAY YEREL BASIN ÖRNEĞİ

Sertaç DALGALIDERE

Mustafa Kemal Üniversitesi, İskenderun MYO, adadalgalidere@gmail.com

Ramazan ÇELİK

Mustafa Kemal Üniversitesi, Antakya MYO, ramazancelik23@gmail.com

Özet

Yerel gazeteler, bir ülkenin demokrasisinin ne ölçüde geliştiği ile ilgili önemli ipuçları vermektedir. Bu nedenle, yerel gazetelerin gerekli ölçüde durumlarının tespiti, bu mecrada elde edilecek verilerin aydınlığa kavuşması adına önem taşımaktadır. Türkiye’de yerel basın bağlamında, Batı ile kıyaslandığında ekonomik, teknik altyapı gibi başlıklarda ciddi eksikliklerin olduğu aşikârdır. Özellikle, ekonomik nedenler temelinde şekillenen yapının içerisinde, bu mecrada çalışanların nitelik ve nicelikleri bu makalede üzerinde dikkatle durulacak konulardandır. Çünkü yerel basının gelişim gösterememesinde, çalışanların mesleki altyapıları ve eğitim durumlarının çok belirleyici olduğu bir gerçektir. Eğer iletişim bir süreç olarak en iyi şekilde sunulmayı ihtiva ediyorsa ve yerel gazetelerde bir kitle iletişim aracı ise, bu mecrada aktarılan bilgilerin kaliteli olmasının yanında, okura anlamlı bir ürün olarak kendini ifade etmesi de bir zorunluluktur. Hatay yerel basınına çalışan sayısı ve niteliğinin nasıl olduğu bu makalede cevap aranan soruların neden ve sonuçlarını vererek, çözüm önerileri üretmek hedefi ile hazırlanmıştır. Yerel yönetimlerin denetleyicisi görevini taşıyan yerel gazeteler, bu görev nedeni ile önemli kitle iletişim aracıdır. Bu makale, nüfusu 1 milyonu aşkın Hatay’da yayınlanan yerel gazeteler hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Basın, Türkiye’de Yerel Basın, Hatay Yerel Basını, Yerel Yönetimler, Demokrasi.

IN CONTEXT OF EMPLOYEE NUMBER AND QUALITY OF LOCAL NEWSPAPERS AN EXAMPLE OF LOCAL PRESS IN HATAY

Abstract

Local newspapers that gives important clues about what extent the progress of democracy in a country. Therefore, essentially finding of the status of the local newspapers is important for clarification data to be obtained in this field. In context of local newspapers, there are serious deficiencies in the title of economic, technical infrastructure that compared with the West. The quality and quantity of whom working in this field especially, within the structure formed on the basis of economic reasons, are among the topics which will be emphasized in this article. Because, vocational background and educational status of employees is a fact that determining cause very much unable to showing development of local press. Quality of the information transferred in this medium, additionally local press must express itself to the reader as a meaningful product as well If communication as a process to be presented in the best way and if local newspapers a medium as a mass communication as well. This article has prepared with the goal to be answered questions and produce solutions which gives answers the number of employees and how the quality of Hatay local press. Local newspapers which responsible with the control of local governments, is important mass communication mediums because of this duty. This article gives important information about the local newspapers which published in Hatay over 1 million population.

Keywords: Local Press, Local Newspapers in Turkey, Local Newspapers of Hatay, Local Governments, Democracy.

Giriş

Çalışmanın amacı, Hatay yerel basınını çalışan sayısı ve niteliği bağlamında ele almak ve soruna çözüm önerileri sunmaktır. Türkiye’de yerel basın bağlamında, Batı ile kıyaslandığında ekonomik, teknik altyapı gibi başlıklarda ciddi eksikliklerin olduğu aşikârdır. Özellikle, ekonomik nedenler temelinde şekillenen yapının içerisinde, bu mecrada çalışanların teknik altyapıları ve eğitim durumları bu çalışmada üzerinde dikkat edilecek konulardandır.

Türkiye’de yerel basının yapısal özellikleri ve temel sorunları ele alınacak, Hatay yerel basının örneğinde de yapısal özellikler ve temel sorunlar ortaya çıkarılarak, çözüm önerileri üretilmeye çalışılacaktır.

Liberal demokrasilerde önemli bir yer edinen yerel basının, Türkiye’de neden gelişemediği üzerine aktarımlar yapılacak, belirlenen sorunlar temelinde çözüm önerileri ortaya konulacaktır.

“Çok sesli ve özgür bir basının demokratik sistemin korunması ve güçlendirilmesinde son derece önemli bir unsuru teşkil ettiği düşünülürse ve yerel basının da ulusal basınla paralel bir seyir takip ettiği göz önünde tutulursa, günümüzde oldukça zor günler geçirmekte olan yerel basın yayın kuruluşlarının sorunlarının belirlenmesi ve bunlara bir an önce uygun çözümler getirilmesi gerekliliği de ortaya çıkar.” (Ulusoy, 2003:114). Yerel basın esas itibarıyla demokrasinin yaşatılmasında önemli bir araç vazifesi görmektedir. Geçmişle kıyaslanırsa, Kurtuluş Savaşı mücadelesinde etkin bir rol oynayan yerel basın eski gücü ve etkinliğini bugün sürdürememektedir.

İletişim Bilimci Mustafa Şeker, basının işlevinin sadece kentteki olayları haberleştirmekle sınırlı olmadığını ifade etmektedir. Şeker’e göre, “Demokrasilerde, yöneticiler, binlerce yerleşim yerinde yaşayan insanın desteğiyle seçilmekte, iktidarlar bu şekilde belirlenirken, siyasal iktidarların el değiştirmesi de aynı yöntemle gerçekleştirilmektedir. Hem ülke hem de kent yöneticilerini seçecek olan kitlelerin, bu demokratik görevlerini bilinçli bir şekilde yapabilmeleri, basının bilgilendirme işlevini yerine getirmesiyle mümkün olabilmektedir.” (Şeker, 2007: 11-12)

“Türkiye’de yerel medya yapısı, özellikle de yerel medyanın büyük bölümünü oluşturan gazetelerin durumu, öteden beri, kendisinden beklenen işlevleri yerine getirebilecek düzeyde bulunmamaktadır. Sayıca çok fazla gazete yayınlanmakla birlikte, bu gazetelerin büyük bölümü, resmi ilan geliri için çıkarılmaktadır. Düşük tirajlı, az sayfalı, özgün içeriğe sahip olmayan, niteliksiz çalışanlar tarafından hazırlanan bu gazeteler çoğunlukla okuyucuya ulaşmamakta, dar bir çevrede basılıp dağıtılmakta ve yerel gündemi oluşturabilecek güce sahip bulunmamaktadır. Başta habercilik olmak üzere temel işlevlerini yerine getirmekten uzak olan bu gazeteler, yerel demokrasinin gelişmesi, seçmenin bilinçli tercihler yapması, yönetenlerin yönetilenler adına denetlenmesi gibi konularda beklenen görevi yapamamaktadır. “ (Şeker, 2007: 13)

Yukarıda, Şeker'in de değindiği temel sorunlar, Hatay'da yayınlanan ve çalışmamız kapsamımızda ele aldığımız 25 gazete için de söz konusudur. Günlük yayınlanan 25 gazeteyi, "Çalışan sayısı ve niteliği" kapsamında ele aldığımızda pek çok problemle karşılaşılmaktadır. Mevcut sorunların çözülmesi noktasında neler yapılması gerektiği çalışma kapsamında ele alınacaktır.

Yöntem

Çalışma kapsamında Hatay'ın merkez ilçesi Antakya ve Iskenderun'da günlük yayın yapan 25 gazetenin yetkilileriyle yüz yüze anket çalışması yapılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması amacıyla Hatay'da önemli olan 25 günlük gazetenin merkezlerine gidilerek yüz yüze anket çalışması uygulanmıştır. Veriler, web ortamında çalışan anket form sistemine yüklenerek sayısal değerler elde edilmiştir. Çıkan sonuçlar betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular iki temel kategori altında sunulmaktadır: Birinci kategori, gazetelerin çalışan sayıları, ikinci kategori ise çalışanların niteliği (eğitim düzeyi) şeklindedir.

Yerel Gazetelerin Önemi

Küreselleşen dünya düzeninde, ulusal ve uluslararası medya kuruluşları insanların merak ettiği; politik, ekonomik, sosyal ve hatta magazinsel pek çok konuyu hızla sunabilmektedir. Ancak, yerelde yaşayan vatandaşlar için buldukları coğrafyada meydana gelen olay ve olgular ilgisini daha çok çekmekte ve kendilerini daha çok ilgilendirmektedir. Bu duruma bir örnek vermek gerekirse; eski FBI Ajanı Edward Snowden'ın NSA (Amerikan Ulusal Güvenlik Ajansı) ile ilgili tele kulak skandalı tüm dünyayı kasıp kavururken ve tüm dünya medyasında bu haber konuşulurken, Hatay'ın Belen ilçesinde yaşayan bir vatandaş için sıklıkla yaşanan elektrik kesintileri daha çok önem taşımakta ve yereli temsil etmektedir. Bu noktada, yerelde yayın yapan gazeteler vatandaşın sorunlarını dile getirmek açısından önemli bir kitle iletişim aracıdır.

Atilla Girgin'e göre, yerel basın özellikle bireylerin yereldeki sorunlarının çözümünde önemli bir araçtır. "Genelde, ulusal ya da uluslararası kitle iletişim araçları bireylere düşünemedikleri, ulaşamadıkları dünyayı sunarken, onların içinde yaşadıkları sorunları çözememekte ve toplum üyeleri kendi sorunlarıyla baş başa kalmaktadır. Yerel basını temel özelliği ise yayımlandığı yörede, bireylerin sorunlarını çözmelerine yardımcı olmak, bireyler arasındaki ilişkilerin olumlu yönde gelişmesini sağlamak, yerel düzeydeki kamuoyunun oluşmasına katkıda bulunmak ve bu arada yerel yönetimleri bir ölçüde denetleyerek, eleştirerek kamu görevi yapmaktır." (Girgin, 2009: 237)

Yerel gazetelerin vatandaşın yaşadığı çevredeki sorunları dile getirmesinin yanı sıra demokrasiyi güçlendirmesi ve yerel yönetimleri denetlemesi de demokrasi açısından önemlidir.

"Demokrasinin yerel birimlerde yerleşip yaygınlaşmasında, kökleşmesinde yerel basına önemli görevler düşüyor. Demokrasinin yerel birimlerde özümseñip, sindirilip, yaşama geçirilmesi ülkedeki demokratik rejimi besleyecek, yönlendirecek ve koruyacak sağlıklı bir etkidir." (Gürel, 1997: 10). Ahmet Kalender'e göre yerel basın demokrasi açısından bir başka önemi alt kültürleri, yeni kültürleri ve kültürel gelişmeleri duyurmasıdır. Her bölgenin kendine özgü değerleri bulunmakta ve bu değerler, halen varlığını sürdürmektedir. Yaygın basında, bu değerlere ayrıntılı olarak yer verilmesi her zaman mümkün olmamaktadır. Oysa yerel basın, yerel kültürün tanıtılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında çok önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Bu bağlamda yerel basın, demokratik toplumlarda kitle iletişim araçlarının üstlenmiş olduğu devamlılık fonksiyonuna hizmet etmekte ve demokrasinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. (Bekiroğlu, 2008: 136).

Yerel gazeteler, yapacakları yayınlarda, özellikle yerel seçimler sırasında, belde belediye başkan adaylarının kendisini tanıtmaları ve seçmenlerin de adayları tanıması açısından demokrasinin işleminde kritik görevler üstlenmektedirler.

"Yerel gazetelere çoğunlukla liberal öğretime dayanan bilgilendirme, öğretme, demokratik katılımın sağlanmasında öncülük yapma, yerel yönetimleri denetleme, yerel ve kültürel mirasın ve farklılıkların korunması gibi işlevler yüklenmektedir. Diğer yandan Türkiye'de ulusal medyanın tekelleşmesi dolayısıyla işlevlerini tam olarak yerine getirememesi gerçeğine dikkat çekilerek yerel basının işlevini kaybeden ulusal basına alternatif oluşturabileceği, yerel basından başlayacak bir yenilenme hareketine Türkiye'deki medyaya ilişkin pek çok sorunun çözümünde ilk basamağı oluşturabileceği belirtilmektedir." (Şeker, 2007: 66)

Yerel Gazetelerin Yapısal Özellikleri ve Sorunlarına Genel Bakış

Türkiye'de yayınlanan yerel gazetelerin, yapısal özellikleri, teknik alt yapısı, çalışan sayısı, çalışanların niteliği vb. nedenlerle kaliteli bir yayın ortaya koymaları bakımından ciddi sorunlarla karşılaştıkları bilinmektedir. Girgin'e göre, gazete okuma oranının düşük olması halkın isteklerine cevap verilememesi, yetersiz tirajlar, teknolojilerden akılcı bir biçimde yararlanılamaması, niteliksiz işçi çalıştırılması, çalışanların eğitimine önem verilmemesi, satışı arttırmak için içerik iyileştirilmesi yerine magazin haberlerinden ve promosyon kampanyalarından medet umulması, günümüzde yerel basının gelişmesini, iyileşmesini engelleyen temel etkenlerdir. (Girgin: 2009: 246).

Hatay bölgesinde yayınlanan günlük yerel gazetelerin künyeleri incelendiğinde soy isim benzerlikleri göze çarpmaktadır. Adeta bir akraba şirketi gibi çalışan yerel gazetelerde imtiyaz sahibi, genel yayın yönetmeni, yazı işleri sorumlusu, muhabir, foto muhabiri, sayfa sekreteri gibi çalışanların neredeyse tamamı belli bir akraba ilişkisi çerçevesinde oluşturulmuştur. Yine gazetelerin bir

kısımının künyesinde yer alan isimlerin göstermelik olduğu da yapılan mülakatlar sırasında ortaya çıkmıştır.

Gelirlerinin büyük bir kısmını oluşturan resmi ilanları alabilmek için gazeteler, naylon künyelere başvurmaktadır. Teknik alt yapı bakımından da hâlihazırda eski tip matbaa sistemleri kullandıkları için bu sistemlerin yeterli olmaması nedeniyle, gazetelerin baskı kalitelerinde sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

“Matbaadaki mevcut baskı ve dizgi sistemiyle gazete yayınlamanın mümkün olacağına inanan matbaacı, resmi ilan gelirlerini ön görerek, giderlerle denk gelecek bir sistemi hesaplamakta ve işe koyulmaktadır.” (Girgin, 2009: 249).

Görsel açıdan önemli bir unsur olan fotoğrafın daha kaliteli olabilmesi için gerekli olan makine ihtiyacı da Hatay’ın yerel gazeteleri tarafından tam olarak karşılanamamaktadır. Kullanılan makinelerin pek çoğu yarı profesyonel olmakla birlikte, makineleri kullanan yetişmiş eleman eksikliği de gazetelerin önemli bir görsel unsuru olan fotoğrafların estetik anlamda kötü çekilmesinde neden olmaktadır. “Bu teknolojik yetersizlik gazetecinin haber izlemesi, üretim aşamalarında kullanmak zorunda olduğu araç gereçten başlamakta, dizgi ve baskıda sürmekte, dağıtımda sonuçlanmaktadır. Bu alanlardaki teknolojinin yetersizliği, gazetelerin içeriğinden, sayfa düzeninden baskı ve dağıtımına kadar bir dizi olumsuzluğu beraberinde getirmektedir.” (Girgin, 2009: 251).

Çalışanların niteliği bakımından incelendiğinde de iletişim fakültesi, basın ve yayın meslek yüksekokulu mezunlarının sayısı da oldukça düşüktür. Genel olarak alaylı dediğimiz kişiler tarafından gazetenin işleyişini sürdürdüğü söylenebilir.

İletişim fakültesi ya da basın yayın meslek yüksekokulu mezunu yetişmiş gazetecilerin olmaması da yerel gazetelerde yayınlanan haberlerin dili ve haber unsuru taşıyıp taşımadıkları da tartışma konusudur.

Yerel gazetelerin haber kalitesi açısından en büyük sorunlarının başında, gazete muhabiri tarafından takip edilen ve yazılan haber sayısının az olmasıdır. Genellikle gazeteler, il ya da ilçede bulunan resmi kurum ve kuruluşlar tarafından (belediyeler, kaymakamlık, valilik, üniversiteler vb.) gönderilen basın bültenlerini hiçbir redaksiyona uğramadan aynen kullanmaktadır.

Tüm bu sorunlara bakıldığında yerel gazetelerin temel sorununun ekonomik olduğu gözlemlenmektedir. “Babadan oğla geçen gazete sahipliği, buna bağlı olarak ortaya çıkan editöryal bağımsızlık sorunu, çalışanların doyurucu bir ücret alamaması, basın kartı alabilme niteliklerini sağlayacak çalışma koşulları olmaması, nitelikli çalışan bulunamaması, yeni teknolojiye ulaşamamak ve resmi ilan alabilmek için çıkan gazetelerin varlığı yerel basının temel sorunları olarak tanımlanmaktadır.”(Birsen, 2011: 139).

Hatay’da yayınlanan 25 günlük yerel gazete yukarıda bahsedilen sorunlar bağlamında ele alınmıştır. Yüz yüze yapılan anketler, Hatay yerel basınının da Anadolu yerel basınıyla aynı sorunlarla karşılaştığını göstermektedir.

Anket Çalışması ve Elde Edilen Veriler

Çalışma kapsamında Hatay'da önemli olan 25 günlük gazetenin merkezlerine gidilerek yüz yüze anket çalışması uygulanmıştır. Elde edilen veriler, web ortamında çalışan anket form sistemine yüklenerek sayısal değerler elde edilmiştir. Çıkan sonuçlar betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Anket kapsamında gazetelerin yetkili isimlerine; gazetenin çalışan sayıları ve bunların eğitim düzeyleri bağlamında 12 soru yöneltilmiştir. Bu sorular demografik bilgiler, çalışanların eğitim düzeyleri olmak üzere 2 kategori altında toplanmıştır.

Gazetelerin Demografik Özellikleri

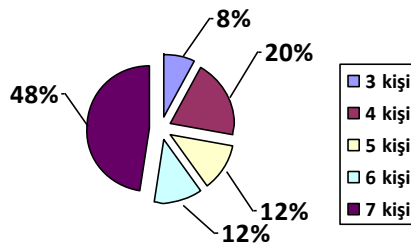
Anket kapsamında Hatay'ın merkez ilçesi Antakya'da yayın hayatını sürdüren 13 günlük yerel gazete ele alınmıştır. Ayrıca, anket kapsamında Hatay'ın en büyük ve gelişmiş ilçelerinden olan İskenderun'da yer alan 12 günlük yerel gazete değerlendirilmiştir. Bu kapsamda 25 günlük yerel gazete yüz yüze anketle değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

Kuruluş yılları açısından gazeteler ele alındığında Hatay'ın en eski gazetesinin 23 Temmuz 1947 yılında kurulan İskenderun Gazetesi olduğu görülmektedir. Tarihsel açıdan en yeni kurulan gazetenin 10 Şubat 2010 yılında kurulan Denge Gazetesi olduğu tespit edilmiştir. Genel anlamda bakıldığında gazetelerin yüzde 80'inin en az 10 yıl ve daha eski bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir.

Demografik özellikleri noktasında gazeteler, yayın alanında çalışan sayısı ve yayın dışında çalışan sayısı olmak üzere 2 alt başlık altında değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre;

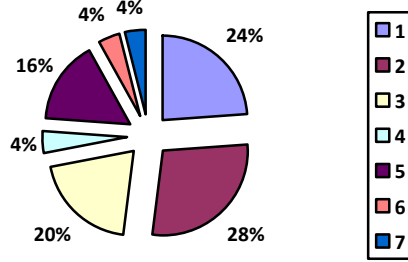
Gazetelerin Çalışan Sayısı

Yerel gazetelerin çalışan sayıları, üretilen haber ve materyalin kalitesine de etki etmektedir. Bu bağlamda gazetelerin yayın alanında çalışan sayıları üzerinde durulmuştur. Yapılan ankette; gazete yetkililerine 1 ile 7 arasında yayın alanında çalışan sayısı seçenek olarak verilmiş ve kaç kişinin yayın alanında çalıştığı sorulmuştur. Yüzde 8'i 3, yüzde 20'si 4, yüzde 12'si 5, yüzde 12'si 6 ve yüzde 48'i 7 kişinin yayın alanında çalıştığı cevabını vermiştir.

Grafik 1: Gazetelerin Yayın Biriminde Çalışanların Sayısı (Yüzde)

Gazetelerin yayın dışında çalışan sayıları, yayın dışında yapılacak işlerin tanzim edilmesi ve bu bağlamda yayında çalışanların diğer işlere; matbaa, dağıtım, reklam vb. alanlarda görev paylaşımı yapmamaları, içeriğin kalitesi ve yayının tarafsızlığı açısından önem arz etmektedir. Yapılan ankette; gazete yetkililerine 1 ile 7 arasında yayın alanı dışında çalışanların sayısı seçenek olarak verilmiş ve kaç kişinin yayın alanı dışında çalıştığı sorulmuştur. Yüzde 24'ü 1, yüzde 28'si 2, yüzde 20'si 3, yüzde 4'ü 4 ve yüzde 16'sı 5 yüzde 4'ü 6 ve yüzde 4'ü 7 kişinin yayın alanında çalıştığı cevabını vermiştir.

Grafik 2: Gazetelerin Yayın Birimi Dışında Çalışanların Sayısı (Yüzde)

Anket sonuçlarına göre gazetelerde yayın için ve yayın dışında çalışanların sayısı bakımından bir ters orantı vardır. Yayın için çalışan sayısı fazla iken, yayın dışı çalışanların sayısı oldukça azdır. Yayın için çalışanların sayısının fazla olmasına rağmen kaliteli olmaması sonuçlar bakımından dikkat çekicidir.

Gazete Çalışanlarının ve Sahiplerinin Eğitim Düzeyleri

Anket kapsamında ele aldığımız gazetelerin çalışan ve sahiplerinin eğitim düzeyleri ele alınmıştır. Eğitim düzeylerinin belirlenebilmesi için 6 başlık altında sorular yöneltilmiştir. 1- Gazete İmtiyaz Sahibinin Eğitim Düzeyi, 2- Gazete Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Eğitim Düzeyi, 3- Muhabirlerin Eğitim Düzeyi, 4- Gazete Haber Müdürünün Eğitim Düzeyi, 5- Tashihçinin Eğitim Düzeyi, 6- Tasarımcı (Sayfa Sekreteri) Eğitim Düzeyi.

Gazete İmtiyaz Sahibinin Eğitim Düzeyi

Gazete imtiyaz sahiplerinin eğitim düzeyleri sorgulandığında; yüzde 48'nin üniversite mezunu, yüzde 52'sinin ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Gazete sahiplerinin yüzde 48'nin üniversite mezunu olması eğitilmiş bir yayın sahibine sahip olmaları bakımından olumlu olsa da yayın sahiplerinin iletişim fakültesi ya da Basın ve Yayıncılık MYO gibi teorik ve pratik eğitimlerin verildiği okullardan olmaması, sahiplik anlamında gazetelerin tamamının alaylı olduğunu ortaya koymaktadır.

Gazete Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Eğitim Düzeyi

Gazete sorumlu yazı işleri müdürlerinin eğitim düzeyleri sorgulandığında; yüzde 24'ünün üniversite mezunu, yüzde 76'sının ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Eşik bekçiliği görevini üstlenen ve gazetenin içerik bakımından karar verici olan sorumlu yazı işleri müdürünün yüzde 76'sının lise ve altı eğitimine sahip olmaları, gazetelerin içeriğinin eğitimle bağlantılı olarak verilen haberlerin yetersiz donanımla sunulduğu sonucunu doğurmaktadır.

Muhabirlerin Eğitim Düzeyi

Gazetede çalışan muhabirlerin eğitim düzeyleri sorgulandığında; yüzde 12'sinin üniversite mezunu, yüzde 78'nin ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Gazetede içerik belirlemede kilit görev üstlenen muhabirlerin eğitim seviyelerinin oldukça düşük olması, haberde dikkat edilmesi gereken kuralların uygulanmaması ile ilgili derin endişeler doğurmaktadır. Ayrıca, muhabirlerin eğitim düzeylerinin düşük olması, üretilen haberlerin dil açısından da pek çok sorunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Türkçe Yazım Kuralları açısından araştırma yaptığımız sürece takip ettiğimiz gazetelerin pek çoğunda yazım yanlışlıkları olduğu gözlemlenmiştir.

Gazete Genel Yayın Yönetmenleri ve Haber Müdürlerinin Eğitim Düzeyi

Gazetelerin pek çoğunda genel yayın yönetmeni ayrı bir çalışan olarak yer almamaktadır. Örneğin haber müdürü, genel yayın yönetmeni olarak geçmektedir. Bu bağlamda haber müdürleri ele alındığında; yüzde 8'nin üniversite mezunu, yüzde 92'sinin ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Burada da yine eğitim seviyesinin düşüklüğü ile karşılaşılmaktadır.

Tashihçilerin Eğitim Düzeyi

Gazetelerin yüzde 52'sinde tashihçi istihdam edilmemektedir. Yüzde 48'inde çalışan tashihçilerin ise yüzde 24'ü üniversite yüzde 76'sı ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Yerel gazetelerde kronikleşmiş bir sorun olarak karşımıza çıkan dil kullanımı, Hatay yerel basınında da karşımıza çıkmaktadır. Aktarılan dile önem vermeyen bir bakış açısı araştırmanın önemli sonuçlarından birini teşkil etmektedir. Muhabirlerin yazdığı haberlerde yazım ve anlam yanlışlıklarını düzeltmekle görevli olan tashihçilerin muhabirlerle aynı eğitim seviyesinde olması ya da daha düşük seviyede olmaları hataların görülmemesine ve pek çok bariz yanlışlarla gazetelerin basılmasına neden olmaktadır.

Tasarımcı (Sayfa Sekreteri) Eğitim Düzeyi

Gazetelerde çalışan tasarımcıların, yüzde 24'ü üniversite yüzde 76'sının ise lise ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Gazete tasarımı ülkemizdeki pek çok gazetede olduğu gibi yığılma tarzda yapılmaktadır. Sayfa sekreterliği anlayışının tam olarak oturtulmadığı gözlemlenen gazetelerde, tasarım işinin eğitimini ve disiplinini almamış alaylı kişilerce yapılan sayfalar pek çok görsel hatayı da birlikte getirmektedir.

Gazetelerin Mektepli Çalışan Sayıları

Anket kapsamında gazeteler çalışanların eğitim düzeylerinin yanı sıra bu başlık altında basın sektöründe çalışanların alaylı ve mektepli olarak değerlendirildiği göz önüne alınarak, 2 kategori altında; 1- İletişim Fakültesi Mezunları, 2- Basın ve Yayın Meslek Yüksekokulu (MYO) Mezunları, bağlamında da değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

İletişim Fakültesi Mezunu Çalışan Sayıları

Çalışma kapsamında ele alınan gazetelere iletişim fakültesi mezunu istihdam sayıları sorulduğunda; toplamda 25 gazetede, 10 iletişim fakültesi mezunu istihdam edildiği görülmektedir.

Basın ve Yayın MYO Mezunu Çalışan Sayısı

Gazetelerde Basın ve Yayın MYO mezunu istihdam sayıları sorulduğunda; toplamda 25 gazetede toplam 150 çalışan sayısı içinde yalnızca 2 Basın ve Yayın MYO mezunu istihdam edildiği görülmektedir. Bu veriler ışığında iletişim fakültesinden veya basın yayın bölümünden mezun olanların yeterli oranda istihdam edilmediği görülmektedir. Bu da Hatay yerel basınının meslekte eğitilmiş bireyleri tercih etmediği sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, Hatay'ın, İskenderun ve Antakya ilçelerinde Mustafa Kemal Üniversitesi'nde hizmet veren Meslek Yüksekokullarında Gazetecilik ve Habercilik Bölümü bulunduğu ve bu bölümlerden her sene 100'e yakın öğrencinin mezun olduğu bilinmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Hatay'da yayınlanan günlük 25 yerel gazete üzerinde yapılan anket çalışmasında elde edilen veriler, Türkiye'de yerel basının en önemli 2 sorunu olan; çalışan sayısı ve niteliği bağlamında değerlendirilmiştir.

Ele alınan gazetelerin yayın birimlerinde çalışan sayısı yüzde 48 olarak tespit edilmiştir. Mevcut yüzde yayın biriminde çalışan sayısının ortalama 7 kişi olduğu görülmüştür. Ancak bu çalışan sayılarının pek çoğunun göstermelik olarak künyede yer aldıkları resmi olmasa da yerel basında sıklıkla dile getirilmektedir.

Yayın alanında çalışan sayısının yüksekliği nitelik açısından önemli bir kriter olmasına rağmen, nicelik açısından gazetelere bakıldığında içeriklerinin zayıflığı göze çarpmaktadır.

Yayın alanı dışında çalışan sayılarına bakıldığında gazetelerin yüzde 76'sının bir kişi çalıştırdığı görülmüştür. Reklam, dağıtım vs. alanlarında istihdamın olması gazetede yayında çalışan kişilerin, reklam bulma ya da gazetenin dağıtılması gibi işlerle ilgilenmemesi, sadece yayın alanında çalışmalarda bulunması ortaya konacak yayının kalitesini doğrudan olumlu olarak etkileyecektir.

Anket verilerine göre çalışanların eğitim düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Oransal olarak bakıldığında İletişim Fakültesi, Basın ve Yayıncılık MYO mezunu çalışan sayısının da oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Alaylıların

ağırlıklı olarak çalıştığı yerel gazetelerin içerik ve biçim açısından kalitesinin sorgulanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Hatay'ın İskenderun ve Antakya ilçelerinde bulunan günlük yerel gazetelerin daha fazla mektepli çalışanlara ihtiyacı olduğu, çalışanların sayısının yüksek olmasının kaliteyi arttırmadığı, çalışanların nitelikli olmasının önem taşıdığı bir gerçektir. Bu nedenle, yerel gazetelerin Üniversitelerin ilgili birimleri ile (Basın ve Yayıncılık MYO, İletişim Fakültesi) teknik, içerik ve alanında yetişmiş insan kaynağı anlamında işbirliğine gitmeleri önerilebilir.

Kaynakça

Bekiroğlu, O. (2008). *Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü – Trabzon Örneğinde Bir Araştırma* – Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı: 19, s. 131-151.

Birsen, H. (2011). Yerel Basın Yöneticilerinin Bakış Açılıyla Eskişehir Yerel Basını. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1.

Girgin, A. (2009). *Türkiye'de Yerel Basın*, İstanbul: Der Yayınları.

Gürel, N. (1997). "Yerel Basında Gazetecinin Tanımı, İşlevi, Çalışma Koşulları ve Sorunları". 1. *Yerel Basın Eğitim Semineri (2-3 Ekim 1997)*, İstanbul: Erdini Basım ve Yayınevi, s. 10.

Şeker, M. (2007). *Tekniği, İçeriği, Çalışan Profili, Haber Kaynakları, Ekonomi Politikası, Gücü ve Sorunlarıyla Yerel Gazeteler*. Konya: Tablet Yayınları

Ulusoy, B.(2003). *Türkiye'de Yerel Basının Sorunları ve Çözüm Önerileri*. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 103-116.